Vurdering av forslag om å ikke leie inn vikar ved lærers sykefravær i inntil 16 dager

Til: Kommunestyret i Fauske kommune
Fra: Finneid FAU
Dato: 05.12.25
Sak: Vurdering av forslag om å ikke leie inn vikar de 16 første dagene ved lærers sykefravær i grunnskolen

---

1. Bakgrunn

Det er foreslått at Fauske kommune ikke skal leie inn vikar ved kortvarig lærersykefravær, definert som de første 16 dagene. Formålet med tiltaket er å redusere vikarkostnader. Forslaget berører kommunens lovpålagte ansvar for opplæring etter opplæringsloven, samt elevenes rett til et forsvarlig opplæringstilbud.

---

2. Juridiske vurderinger

Opplæringsloven § 17-7 fastsetter at «kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at skolene har tilgang på vikarer ved vanlig og ventet fravær.
En generell beslutning om å ikke leie inn vikar de første 16 dagene vil i praksis frata skolene tilgang på vikarer ved forventet og vanlig fravær, og dermed stride mot lovens intensjon.

Utdanningsdirektoratet presiserer i sin tolkning at skoleeier har plikt til å planlegge for vikardekning slik at elevene får forsvarlig opplæring også ved kortvarig fravær. Manglende vikardekning kan føre til brudd på elevenes rett til opplæring etter opplæringsloven og gi grunnlag for klager eller tilsyn.

---

3. Pedagogiske konsekvenser

Forskning viser at lærers fravær uten kvalifisert vikar fører til redusert læringsutbytte. Effekten er særlig negativ for elever med svake faglige forutsetninger og for elever som mottar spesialundervisning.

Blant annet Barneombudet understreker at stabil voksenledelse og kontinuitet i undervisningen er avgjørende for inkludering og læringsmiljø. Ved manglende vikardekning vil skolene måtte omdisponere ressurser, noe som ofte går ut over elever med særskilte behov.
Dette kan føre til manglende oppfølging av enkeltvedtak og svekket kvalitet i spesialundervisningen.

---

4. Organisatoriske og arbeidsmiljømessige konsekvenser

Ved fravær uten vikar må andre lærere dekke opp undervisningstimer. Dette øker belastningen og reduserer for- og etterarbeidstid, i strid med lærernes arbeidstidsavtaler (SFS 2213).
I praksis fører slike tiltak til redusert kvalitet på undervisningen i flere klasser og økt risiko for utbrenthet og sykefravær blant ansatte. Erfaring fra norske kommuner viser at manglende vikardekning ofte skaper en negativ spiral av økt fravær og lavere undervisningskvalitet.

---

5. Økonomiske vurderinger

En kortsiktig innsparing ved å redusere vikarkostnader kan motvirkes av langsiktige kostnader: behov for ekstra støtteundervisning, økte spesialpedagogiske tiltak, og mulig økning i sykefravær hos ansatte.
Evalueringer fra Statistisk sentralbyrå av tiltak for økt lærertetthet viser at tidlig innsats og kontinuitet i undervisningen er mer kostnadseffektivt enn kompenserende tiltak i etterkant.

---

6. Anbefaling

Det anbefales at forslaget **ikke vedtas** i sin nåværende form. Fauske kommune bør i stedet:

- opprettholde plikt til å skaffe vikar ved fravær, i tråd med opplæringsloven.
- Opprettholde den kommunale vikarbanken
- Aktivt arbeid med studenter for å rekruttere dem inn i skolen.